

Соколёнок

6/2017

ноябрь-декабрь

Къарчыгъа

0+

РЕСПУБЛИКАНЫ ЯШЛАР УЧУН ЭКИ АЙДА БИР ЧЫГЪАГЪАН ЖУРНАЛЫ

2018

*Сююмлю шаирибиз – Дагъыстанны
халкъ шаири Магъаммат Атабаевны
эсге ала туруп...*

Магъаммат АТАБАЕВ

КИМЕСЕ

Къолтугъунда дорбасы,
Къолда гъаса таягъы,
Гъона геле Кимесе
Китир Къулакъ баягъы.
Дорбасына да салып,
Яшланы гете алыш,
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир къулакъ.
Гёдек йимик лайдагъы,
Хавгъа гирип къайдагъы,
Уъстюнг-боюнг батдырып
Уйге гелсенг сен дагъы,
Дорбасына да салып,
Гетежек сени алыш,
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир Къулакъ.

Къолунга берген ашны
Алып ерге ташласанг,
Ташлама деп урушсам,
Йыламагъа башласанг,
Дорбасына да салып,
Гетежек сени алыш,
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир Къулакъ.

Анасына айтгъанын
Этмей эди Айханым,
Элт дегенде элекни
Элтмей эди Айханым,
Дорбасына да салып,
Гъона, гетдими алыш,
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир Къулакъ.

Къолтугъунда дорбасы,
Къолда гъаса таягъы,
Гъона геле Кимесе,
Китир Къулакъ баягъы.
Дорбасына да салып,
Гетежек сени алыш,
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир Къулакъ.
Атасы айтгъан затны
Этмеген деп Гъамзатны,
Гъамзат да азлыкъ этип,
Къызардашы Хамисатны,
Дорбасына да салып,
Гетип къалды чы алыш
Кимесе, Кимесе,
Кимесе Китир Къулакъ!

Дагъыстанны халкъ язывчусу Магъаммат-Солтан Ягъияевни 95-йыллыгъына!

Магъаммат-Солтан Ягъияев 1922-нчи йылда Къарабудагъ-гент районну Къакъашура юртунда тувгъан.

Магъаммат-Солтанны оымюрбаянлыгъы оьтесиз маъналы ва бай.

Ону гъакъында да оъзю язгъан романлардан да уллу роман язып болар эди, амма биз бизин гиччирек журналыбызда ону яшлар учун язгъан асарлары гъакъында айтма сюебиз.

Магъаммат-Солтан Ягъияевни яшлар учун яратылгъан асарлары Дагъыстандан чыгъып тышгъа да яйылгъан, оъзге тиллеге де гёчюрюлген. «Хошгелдинг атам», «Биз Агъмат булан» деген китаплары орус тилге таржума этилип Москвада чыкъылан.

Магъаммат-Солтан – къужурлу хабарланы, повестлени, романлары, иришхатлы ва ойлу-дертли асарланы, театрларда ойнап гёrsетилген пьесаланы да автору. «Салават», «Чакъырылмагъан къонакълар» ва олайбашгъалары.

Инг де уллу ва оьтесиз маъналы романы «Уч гюнеш» бир-нече

керен басмаханаларда къумукъча ва орус тилде, сонг да оъзге тиллеге де таржума этилинип чыкъды.

Сиз – варислерисиз. Охугъуз, уйренигиз, къуваныгъыз!

Шейит-Ханум Алишева.
«Къарчыгъа»

ЗАГЫДАТНЫ ХАФОР ЭКМЕКЛЕРИ

Загыдатны атасы Баммат совхозну мастерскоюнда тракторланы ярашдыра. Анасы Аймесей овош бригадада ишлей. Оъзю Загыдат учюнчю класда охуй.

Аймесей, эртенлер тез туруп, сыйырны сава, аш эте. Баммат абзарны жыйыштыра. Сонг олар, аш да ашап, ишлерине гете. Загыдат, уйню де сибирип, булакъдан сув да ташып, дарсларын да этип, школагъя бара.

Школадан къайтгъанда да Загыдат боштурмай. Анасына уйде кёмек эте. Тек анасы огъар бары да ишлени тапшурмай. Загыдат тилесе де:

— Сен бажармассан. Гъали де сен гиччисен, — деп къоя.

Загыдат буса бары да ишлени этме сюе: опуракъ жувма, итив урма, къазан аш этме гъасирет. Анасы къапу артдагъы кёрюкде экмелер биширеңде янындан таймай. Анасы биразгъя арек тайса, Темир къалакъ булан экмелени айландыра, отну ишыра.

— Гыы, тай, гүйдюресен! — деп, анасы ону къувалай.

— Гүйдюрмеймен... — дей Загыдат, йыламсырап.

— Она, чарадагъы хамурдан къурчакълар эт. Биширип беремен, — дей Аймесей. — Экмелер биширмеге гъали де сагъа тез.

Загыдат, хамурдан къурчакълар этип:

— Абам, буланы мен биширейим! — деп тилей.

Анасы огъар да ихтияр бермей. Загыдатны гёнгю бузула.

Бир керен Аймесей авруп больницағъа тюше. Загыдат атасы

булан янгыз къала. Анасыны орнун тутуп, уй къуллукъланы кюте. Атасы муну гъаракатына къарап сюоне, макътай.

Бу ағылюде тюкен экmek ашалмай. Аймесей гъар заман кёрюк экmek эте. Энни Аймесей авругъанда Бамматгъя тюкендөн буханка экmek алмагъя тюше.

Бир гюн эртен ашама олтургъанда Баммат:

— Къызыым, гёресен дагъы, ананг аврумай болгъан буса, арив кёрюк экmek ашар эдик, — дей.

Загыдат бир сөз де айтмай къоя. Атасы ишге гетгенде ол, къуру агъачлар да жыйып, кёрюкню ягъя. Анасы этеген кюиде, сюнкюге будай ун да тёгюп, хамур баса. Уйч экmek эте, оланы устьюне сюркюч де сюрте. Кёрюк къызгъанда, жыжымын бир янгъя теберип, тюбюн сибире. Сонг экмелени пухун булан кёрюкню ичине сала. Темир къалакъ булан экмелени айландыра. Кёрюкню ичинден гелеген иссиликге ону бети къызара, терлей. Башлап чыгъаргъан экmekни тюбю бираз гүйгенингёрюп, Загыдаткъыйнала. Къалгъан экиси арив къызарып бише. Загыдат огъар бек сюоне. «Гүйгенин оъзю ашап, биревлерин агъавума да, абама да къоярман», — деп токъташа Загыдат.

Экмелени инг де аривюн, иссилий кюонде тастумалгъа да чырмап, анасына больницағъа элте.

— Ким берди сагъа, къызыым, бу арив экмелни? — деп сорай анасы.

— Оъзю де исси, гъали кёрюкден чыкъгъангъа ошай...

— Айшат бажив берди, — деп жавап берсе Загыдат, оъзю этгенин айтса, инанмас деп,

— Аллагъ рази болсун огъар, —

дей туруп Аймесей бир гесекни ульзюп ала. Ашап къарай. – Арив биширген, тек тузу ёкъ... Туз салма унугъандыр...

Загыидатны бети къызыарып гете. Айтма зат билмей къала. Ользюню айыбын билип пыса. Уйге къайтма алгъасай. Къараса, атасы ользю этген экмек булан шорпа ичип тура. Ользюне урушар деп, Загыидат къоркъуп гете.

– Ким берди, къызыым, сагъа бу арив экмекни? – деп сорай Баммат, ашай туруп.

– Агъав, мен туз салма унуптуп къалгъанман, – деп, Загыидат айтып къоя.

– Вагъ, сен сама этмегенмисен? – деп сорай атасы, тамаша болуп.

– Агъавум, дагъы гезик мен...

– Воллагъ, къызыым, сен айтмагъан бусанг, мен билме де билмежек эдим тузу ёкъну, – деп Баммат къызын макътай. Ананг этеген экмеклерден кем тюгюл...

– Абам чы билди тузу ёкъну...

– Огъар да элтдингми?

– Элтдим бир экмекни, сют де элтдим.

– Яхшы этгенсен, къызыым. Нечикдир ананг?

– Яхшы гъали. Ашама да ашады.

– Эртен бирче баарбыз анангны янына. Мен емишлер де аларман, – дей Баммат, къызыны башын сыйпай туруп.

– Агъав, шо экмеклени мен этгенни абама айтмассан. Яхшымы? – деп тилей Загыидат.

– Неге, къызыым? – деп сорай Баммат, тамаша болуп.

– Билсе, абам магъа урушажакъ. Ол къоймай мени кёрюкде экмеклер биширгеге.

– Къояр, къызыым, къояр. Менг айттарман огъар сен экмеклер де биширип, ользге бары да къуллукъланы этип бажарагъаны, – деп Баммат ону гёнгюн ала.

– Агъавум, дагъы гезик экмеклени туз салып этежекмен, – деп, Загыидат атасын кюлете.

АТА-ДИАЛАНЫ САГЫНФАСЫ

Назик, хабарлар, чадасалер

Къонакъны баяны

Акаев Мугъажир-гъажи

Уйню есине гелген къонакъгъа гыюрмет этмеге З зат борч:

Къонакъгъа иш буюрмас, гюч этмес.

Гъалал аш берер.

Намазны вакътилерин айтып англатыр. Гелген къонакъ да эдепни юрютмеге борчлу:

Уйню еси гёrsетген ерде олтурап.

Ашамагъа не берсе де рази болур, айтып салмас.

Уйню есине дуа этип гетер.

Беш ерде кюлеме ярамайгъанлыкъны баяны

Пайхаммар алайгъиссалам айтгъян:

– Ким 5 ерде кюлесе, 25 йыл этген ибадатын бузар! – деп:

Гёmmеге барагъан оълюню жаназасыны артында.

Къабурланы ичинде.

Межитни ичинде.

Къуран охула турагъан заманда.

Илму эсгерилген ерде.

Муталимни баяны

Пайхаммар алайгъиссалам айтгъян:

– Муталим алымни алдында илму охумагъа олтурса, огъар Аллагъ 70 рагъматны къапусун ачар, анасы тапгъан гюн йимик гюнағълардан таза да болур, охугъан гъар гъарпына 70 шагыидни зувабын берир, гъар гъадисге бир йыл ибадат этмекни зувабын берир, гъар охугъан япырагъы чакъы женнетде огъар шагъар берир.

Юхламакъны баяны

Адамлагъа юхламагъа тюшмей:

Гишиге береген борчунгну күтмей туруп.

Этген гюнағъларына товба этмей туруп.

Аллагъ булангъы парзланы төлемей туруп (намаз, ораза).

Этеген васиятын этмей туруп.

Шейит-Ханум АЛИИЕВА

СЮЮНЧ ГЕРЕК!

— тб-97 —

Магъачкъала
“Къарчыгъа” - 2017

Алифба

Ана Тил!
Ана Эл!
Ана Топуракъ!
Ана! – деген, асыл сёзден башлана.
Абайынг уйорген акъ юммакъ,
Атанга аталғъан,
Айланмалы ёлгъа ташлана.
Айландырып акъ юммакъны чечер –
Ал, генжем,
Абатынг биринчи!
Акъ ташдан канзили – мактапгъа!
Алыслы ёллары
Азиз халқъынгны
Алыша гёчер –
Асру китапгъа.
Ажайып дюньяны сырлы
Ал тангы –
А! – булан башлана
Алифба!
Ана Тил –
Анангны сыралы ангы!
Аманатын сагъа –
Ал! Озынг булан!
Аламынга занглы
Алып бар –
АЛИФБА!

Гюн чыкъ!
Гюн чыкъ гюн чыкъ!
Марьям тилей,
Али тилей,
Тилей – жымчыкъ
Чайкъалыша тереклер де:
Бизге Гюнеш герек! – дейлер.
Гъейлер! Гъейлер!
Кёл ятъада ала къаз,
Чыргъа къонгъан ал хораз,
Шавла ёкъ! – дей,
Ярыкъ аз!
– Неге? Неге?
Гюн чыкъмай?
Дей, гүлдеги акъ чыкълар.
Неге талчыкъ?
Кюстюндюр?
Яшыл отлу талачыкъ?
Яшлар чаимай устьюнден
Шат, оюнсуз къала чы...
... Гюн чыкъ, гюн чыкъ,
Шавла эш!
Яшлагъа тарыкъ Гюнеш!

Жагъалы терек

Къалкъа, уча, сонг къона,
Иелте бутакъларын,
Чыдап болмай къаргъалар
Оькюрте «Къарр-къакъларын!»

Жагъадан толгъан терек.
Жагъалы болгъан терек.
«Жав-жавгъа! Жырыллавгъа!»
Чайкъала къалгъан терек.
Адагъан – манг айлана
Бу аламат гъайрангъа!
Жыйылгъанлар, о-гъана,
Жагъалар той – байрамгъа!

Жюжеклер ач!

Сап-сари юн юммақълар,
Шавлалы гүн ёлакълар,
Абзарда чап-ёрт, къувун,
Къычырыкълы «жав-жуу!»

Бири-бириин тебере,
Бир тура,
Бир дёгерей.
Жавуллаша чабалар,
Гёзю не гёрсе ерде
Чокъушуп алыш бирден,
Тарт - соз эте, хабалар.

Гъейлер! Айт!
Бу не къавгъа?
Не болгъан?
Не гъарасат?
Батып шереге, хавгъа,
Эртенден берли бавда
Хуртлар излей Патимат.
Жюжеклери ач болгъан!

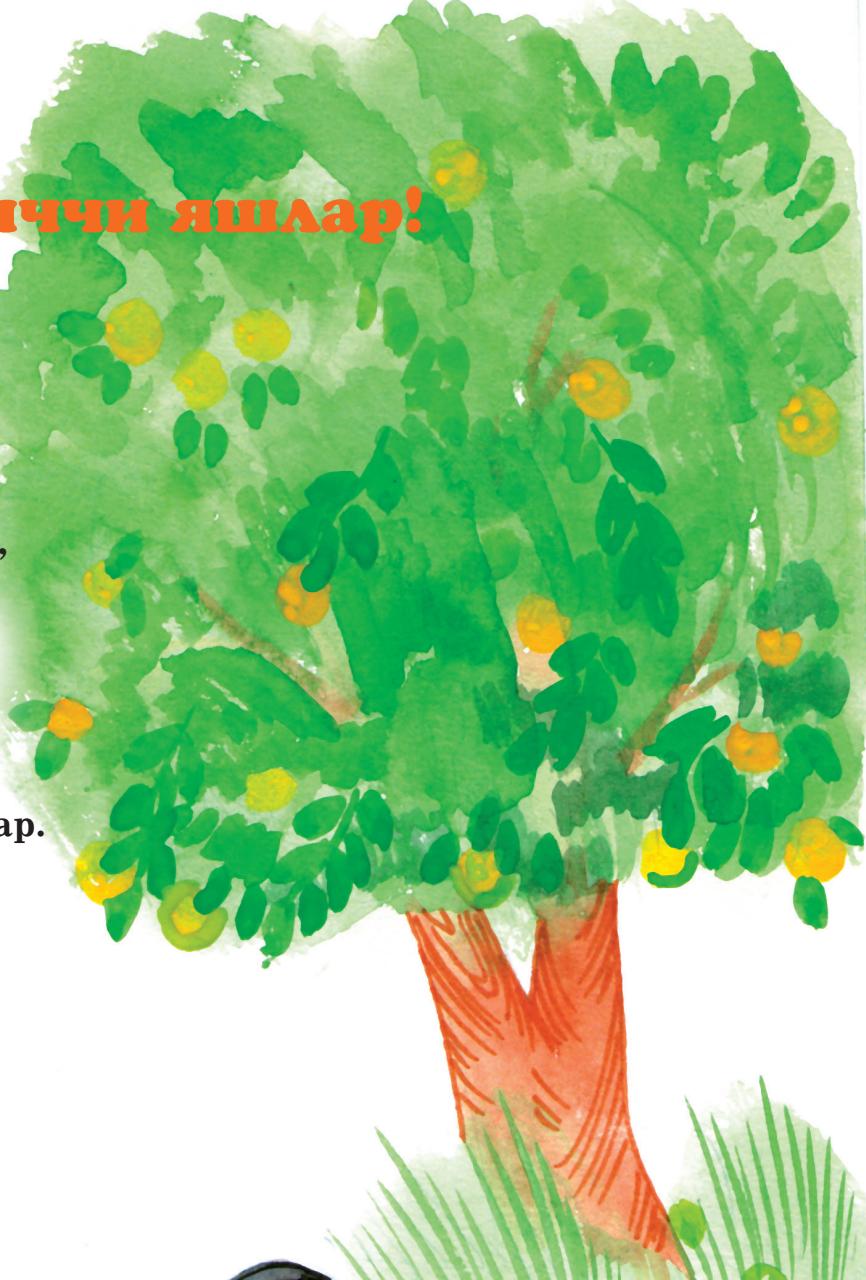
Олар чы гиччи яшлар!

Ач болгъан къозу, улакъ,
Ойнамайлар – гёремен.
Яшыл от юлкъдум, алып
Ашамагъа беремен.

Жюжееклер жав-жууллай,
Шат этемен ем ташлап.
Тёкдюм гючюкге шорпа.
Олар чы гиччи яшлар!

Мишик бала сют иче,
Оърдеклер юзме башлай,
Гёгюрчюнлер, жымчыкълар.
Олар чы гиччи яшлар.

Абзарда ойнай, чаба,
Бирче атыла, авнай.
Олар чы гиччи яшлар.
Олар бир-бирин англай!

Сюемен йырламагъа!

Оъзен вахуллап агъа –
Сюемен йырламагъа!
Къаракъуш кёк юзюнде
Кюр, оъктем къанат къагъа –
Сюемен йырламагъа!

Энемжая кёпюрю
Иржая, ерге багъа,
Шавлалы тюслер ягъа –
Сюемен йырламагъа!

Бири-бириндеп алыш
Бюлбюл, сарича, жагъа
Гъайран чарнайлар, чарнай!
Манг болуп тынгламагъа!

Бирден мен де ярсалыш
Йырлай башладым – йырлай!
... Къурдашларым иржая,
Гъей! Не болуп къалгъян? – дей,
Сарнама шунча шулай?..

Бу чалт оъзен,
Неге, Ана
Эки тюслию болду бирден?
Гюнню юзе гёрдю бугъай.
Булут атылыш, гъона,
Киринме тюшдю оърден!

Суратым

Сув устьюнде
Суратым.
Гюзгюде де –
Суратым.
Сув чайкъала
Ел сюзюп,
Ёкъ болуп къала сурат,
Сына гюзгю,
Хум-хуват,
Ёкъ болуп къала сурат.
Къайтып, къайтып
Къаравум – бир!
Айтып, айтып
Соравум – бир!
Неге? Неге?..

Сююнемен

Мени – Таргъум!
Мени – тавум!
Чечекли, гюллю бавум!
Булакълардан сув ата!
Сююнемен – тувуп, осьюп,
Яшайгъангъа бу гёзел,
Гъайран юртда!

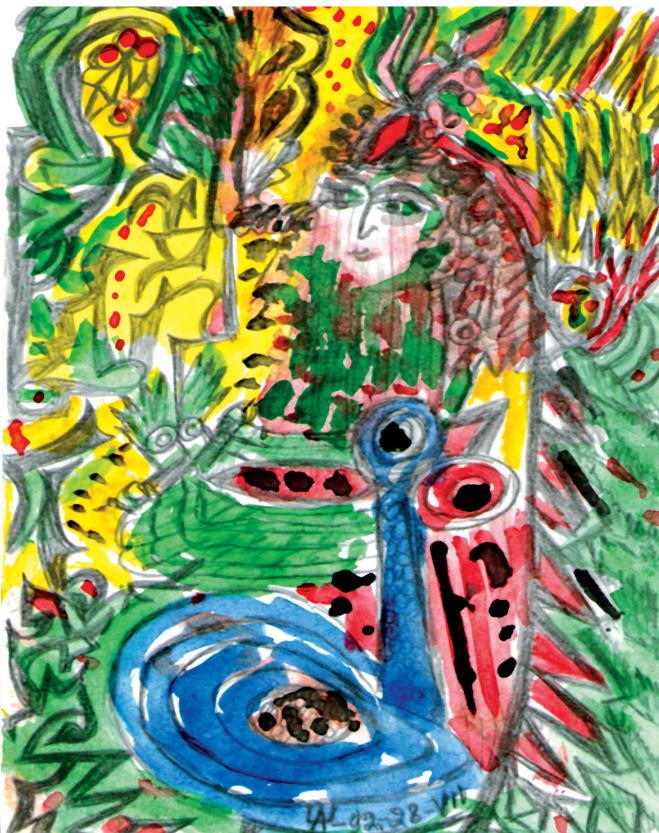

Эсимде...

Ана! – дейлер,
Анам таймай эсимден.
Авазы – анг сесимде.
Гёзлери иржая,
Сёнмей ярыгъы!
Къайды буса да Анам
Биле оъзю
Гъаман магъа тарыгъын!

Акъ кагъызыны...

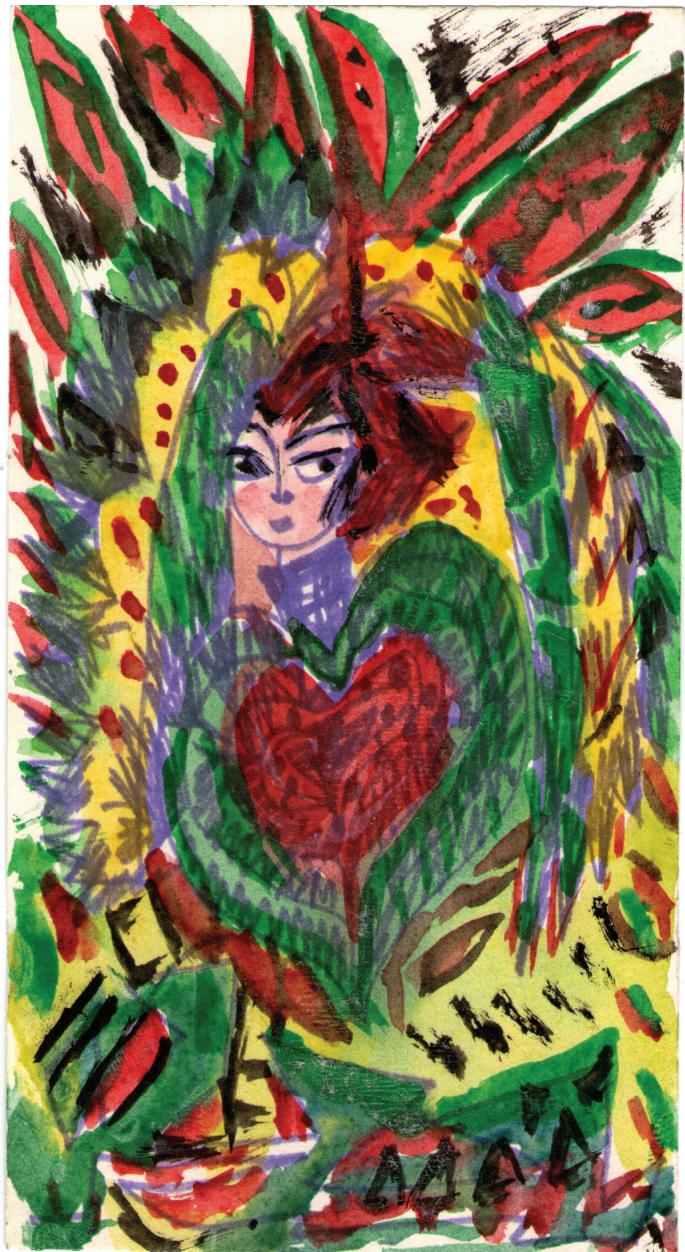
Къаралама –
Акъ кагъызыны
Не де язып,
Не де гызып!
Эт сюончлю суратлар!
Чапсын къып-къызыл атлар!
Чечекли болсун отлар,
Къычырып күлей туруп
Уллу-гиччи ойнасын!
Акъ кагъызыны
Пашман болма къоймасын!

Хоншу яш...

Яшларыбыз орамны —
Бир оюнланы ойнай
Осьдюк бирче...
... Гюл яшлыкъыгъа – чанг къонмай!

Бир эришдик,
Ярашдыкъ, нече-нече...
... Ёммақълар, йырлар айтдыкъ
Жыйылып очар ташгъа.
Энни къаравум башгъа
Бирче оысген
Хоншу яшгъа...

Къурдаш къызыым

Къурдаш къызыым – къурдашым,
Бек инангъан сырдашым!
Къуванаман сен баргъа.
Сырым яимажакъ къыргъа.

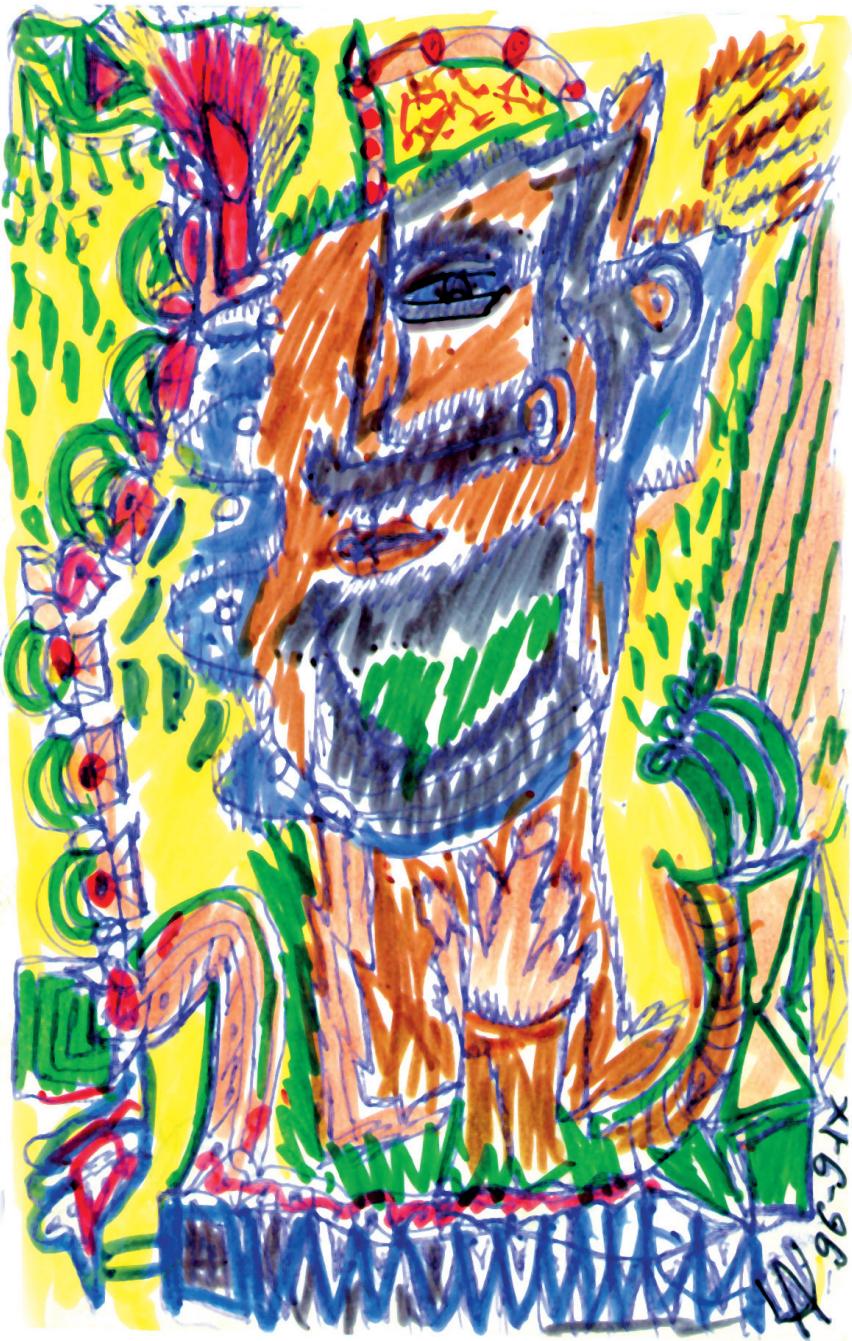
Бир ойлар,
Бир умутлар.
Бир - биревню унутмай
Табулажакъ тарыкъда!
Бирче – гюн де ярыкъдыр.

Муаллим

Гъар дарсы –
Сырлы ёммакъ,
Пачалықълар аламат
Муаллимни дюнъясы,
Минг тюрлю
Юз-минг сурат!

Ер Юзюню картасын
Сагына пердедей тарта!
Бу ажайып аламгъа
Мени сюювюм арта!
Муаллимим бар мени –
Гъар дарсы
Сырлы ёммакъ!
Уллу насип тюгюлмю –
Шолай муаллим болмакъ!

Менден яшына...

Сюювню
Гёргемидим тюсюн.
Сюювню
Эшитмедиим сесин.
Юмунчукъ ойнайгъандай –
Менден яшына.
Къарама къоймайгъандай
Мине тавну башына!

Сен савбол, мактап!

Биринчи ёлум —
Билим аламгъя.
Биринчилей къолум
Тийди къаламгъя!

Охудум, яздым,
Чечме уйирендим
Сырын сырланы,
Бирер аbat ала
Оърлендим,
Таныма, билме къырланы.

Шо гюнден
Бу гюнге
Яшавум ярыкъ.
Сынама къысматым
Сен эдинг тарыкъ!

Бугюн мактабым
Ёлгъя саласан,
Жаныма сингип
Эсде къаласан!

Сен савбол, мактап!
Сен савбол, мактап!
Туражакъман сени
Мюгълетлей макътап!

Табиатны аламатлары

Шу яшыл от талада
Белиме етип геле!
Неге оъсме алгъасай
Айт да, Ана, ким биле?

— Ченгертки булан бакъя,
Къомурсгъа ва гёбелек,
Бары увакъ жанывар,
Гъатта, къызыл жиелек,
Яшынсын, деп, бек гъалек
Еллерден, янгурлардан,
Ёкъ ерден буз урадан,
Яшыл отун оъсдюре —
Талачыкъ!
Оланы бек сюе ол!
Сыйлас къонакъ ала чы!

* * *

Жагъыржакъны янына
Сал бирдагъы — жагъыржакъ!
Ачылгъан аялагъа
Олар ошап къалажакъ!

* * *

Юрт ягъадагъы авлакъ
Неге лансыллай къызыл?
Бишген будай башланы —
Алтын ярыгъы, къызым!

* * *

Неге бийик тавубуз
Тунукъланды, кюстюндю?
Ал ялынлар солгъулап
Чабагъандай уystюнден?

Къычырыкълы кюлкюсю
Гюзни кёкге чююле!
Яшынyp, хапарсыздан
Гелген шогъар сюоне!

Янгы ёммакъ

Къар ява
Бир тамаша.
Учгъунлай,
Гёз къамаша!

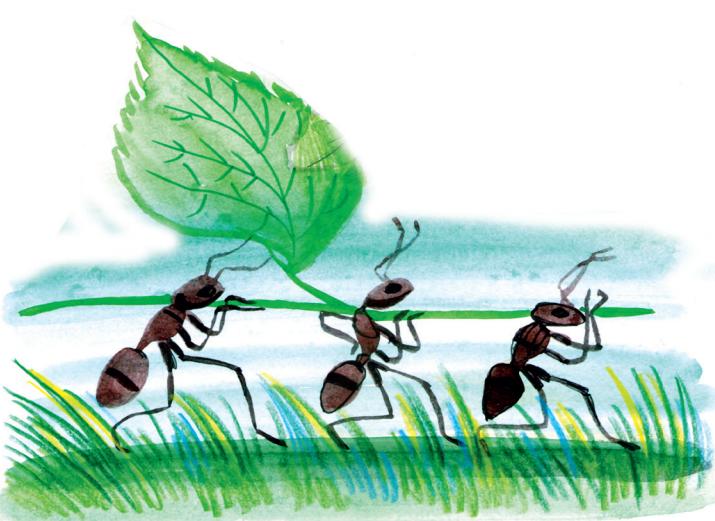
Гёбелеклердей,
Гъона!
Гъатта бурнума къона!

Гъар учгъун –
Лопа-лопа,
Бирлери чи гиччиней,
Булай аламат къышны
Гёремен биринчилей!

Учгъунлар ойнай, уча,
Къоналар гъар бутакъгъа,
Къыш ошай
Мен билмейген
Янгы, сырлы ёммакъгъа,

Къомурсгъалар

Къычыраман –
Эшиитмей Къомурсгъалар!
Шыбышлайман,
Эшиитмей Къомурсгъалар!
Сангыравмы экен олар?
Оъзюндөн авур юкню
Тёшеген чи сыртына!
Айланагъа къарамай,
Я бурулмай артына!
Ялагъай, эринчеклер
Ёкъ оланы ичинде!
Салламас бир-бирине,
Излемес тышдан кёмек.
Таянып оъз гючюне,
Оъз къастына етер бек!
Оъз ишин, оъз загъматын
Ял тапмай ягълы күтер!
Къомурсгъа деген атын
Ер этмежек оър этер!..

ЖЫМЧЫКЪНЫ КАНТЫ

— Мен бир гиччи жымчыкъман,
Ач болгъанман — талчыкъман!
Ем тёк, сеп
Сен урлукълар,
Къызгъанма,
Кёп жымчыкъ бар!
Къарапай да, жагъа да,
Къаргъа булан магъа да,
Къойма оъзге жанланы,
Къушланы да ягъада.

Боранлай чы сувукълар,
Къыш геле
Гёбюп, шишип.
Изледим аш увакълар
Устьюме чапды мишик!
Атыла учдум
Бек сакъ,
Къонма терекге етдим,
Бузлап къалгъан чы бутакъ
Сыргъалап тюшюп гетдим...
... Шулай бузукъ гъалымда
Ари - бери чабаман.
Сиз кёмек этмесегиз,
Кимден кёмек табарман!

Сююнч герек!

Къара чы гъона, гъона
Терекге къушлар къона!
Чарнайлар шат эртерек
Олагъа сююнч герек!

Магъа да сююнч герек!
Юлдуз явду гечелеп
Гюн чыгъар къувнар юреk!
Гюнешге сыр чечермен.

Гъайранлыкъны сыры бар,
Инангъангъа ачыла!
Гёнгюлию гюл йыры бар,
Сююнч серпип ачыла!

Къара чы гъона, гъона —
Сююнчюлер къаршынгда!
Яшавдан сююнеген,
Яшланы гёз — къашында!

ШЕЙИТ – ХАНУМНУ ШАТЛЫГЪЫ

Дагъыстанны халкъ шаири Шейит-Ханум Алишева бүгүнлерде оязюнью 70 йыллық юбилейин шатлыкъыны шартларында кёп къадардагъы охувчулары булан бирче иштагыланып къарышылай десек, гъакъыкъатгъа къыйышмай къалмас. Оытген жумада, декабрь айны 14-де, Къумукъ театрда оытгерилген юбилей шатлыкълар да шону ачыкъдан ташдырды.

ДАГЫСТАН ХАЛКЪЛАРЫНЫЗНЫ АДАБИЯТЫНДАК

Бу йыл озюне 85 йыл тамамланажакъ эди...

Дагъыстанны халкъ шиари Фазу Алиева

Яшлар, сиз Фазу Гъамзатовна Алиеваны китапларын охуйсуздур. Олар бизин уълкеден тышда да чыгъя.

Фазу Алиева язмагъя яш йылларындан башлагъян. Ол гиччи заманындан тутуп, язбашда биринчилей гёрген мелевшеден де, тав тюбюндөн атып чыкъыгъан булакъдан да, тавлардан да, гюнню шавлаларындан да, оъсюмлюклеге тёгюлекен янгурну чыкъларындан да сююне болгъан. Шо сююв, бара - бара туруп, шаирни яратывчулугъуна гёчген.

Фазу Гъамзатовна яшлар учун кёп хабарлар, шиърлар яза. «Хали», «Эргиши», «Топуракъ», «Магъач тюлкюнү тутгъан күй» ва дагъы да кёп китапланы язгъян.

Фазу Алиева Дагъыстанны халкъ шаири деген атгъя ес болгъанлы да кёп йыллар бола. Ол – сизин аналарыгъыз, къызардашларыгъыз учун чыгъарылагъян «Дагъыстанлы къатын» деген журналны баш редактору, ДАССР-ни Оыр Советини депутаты этилип сайлангъян. Ол ДАССР-ни Оыр Советини Президиумуну председателини заместители де дюр эди.

Фазу Алиеваны яратывчулукъ ва жамият ишинде яшлар насили болсун учунгъу чалышыву аслу ерни

туна. Ол Парагатлыкъыны якълавну Бютюндюнья Комитетини члени, Парагатлыкъыны якълавну Дагъыстан комитетини президиумуну председатели. Парагатлыкъын багъышлангъян кёп шиърлары, поэмалары, балладалары бар.

Бу йыл Фазу Гъамзатовна 85 йыл битеજек эди... Хаты да аты да эсде...

Фазу

Фазу! – Шу атым булан
Ёммақъдай сырлы
Юрюймен, сюремен ердеги ёлум.
Ёкъ! Учаман къущдай
Эркелеп, авлап барлыгъын къырны,
Елеме къойман есираптап йырны!
Учаман тавлардан даимлик яигъа,
Чечекли умутлар гъайранлыкъ чайгъан...

... Негетимни мени билгендей эслеп
Оъзюме – оъз атым сююнчлю сесли!..

Янгыдан

Ажайып шыплыкъ!
Ябушувдан сонг,
Яда, дав битген
Гюнню мюгълети.
Гъей, шыплыкъ!
Сагъа не этейим мен?
Къулакъ перделерим
Паралап оътдинг,

Эшитемен айланада
Юз-минг сес,
Нечесе тил, лакъыр,
Бир-бириң къува.
Янгыдан янгырыкъ
Гъар сатырда гъис,
Юрекде рагъатсыз шиърулар тува.

Дагъыстангъа

Гюнмю шавлалы,
Янгурму телли,
Къыдыргъыч елми,
Яда акъ къармы,
Гюндюз сакъ барлы,
Гече хах гызылай,
Оългюнче сагъа
Мен гъалал къызман.
Денгиз зор мунда,
Агъачлыкълар сес
Анг-занг яшыра.
Мен сени кюлкюнгмен
Ва гёзъяшынгман.
Тавлар тик мунда
Ёллар айырмай.
Сююнчюнгмен сени
Ва къайгъынгман.
Оъзенлер мунда
Ташларда къайнай,
Бир мюгълетингмен
Дайманлыгъынг
Дёнмеге къойман.
Гёк-ала йырынг
Къаным къайнатгъан
Ва шу йырны да
Сенсен яратгъан.

Шейит-Ханумну таржумасы

«Къарчығаң» язылма унұтмайыз!

2018-нчи йылда «Къарчығада» къужурлу хабарлар, шиърулар, ёммакълар болажакъ. Яшланы яратывчулугъун бережекбиз.

Къумукъ халкъны алдынгъы ва бүгюнгю яшавундан хабарлажакъбыз.

Оыз халкъыны тилин, ону макътавлу тарихин кёп сюеген яшлар, вёргиз, сизин учун чыгъагъан «Къарчығаң» язылмагъя унұтмагъыз!

ГЮЗ

Етип гелди алтын гюз,
Алтын шавлалар чача.
Яшыл отлар саргъайгъан,
Къушлар да бизден къача.

Етип гелди алтын гюз,
Алтын тюсде тереклер.
Бавдагъы чечек сёнген,
Пашман бола юреклер.

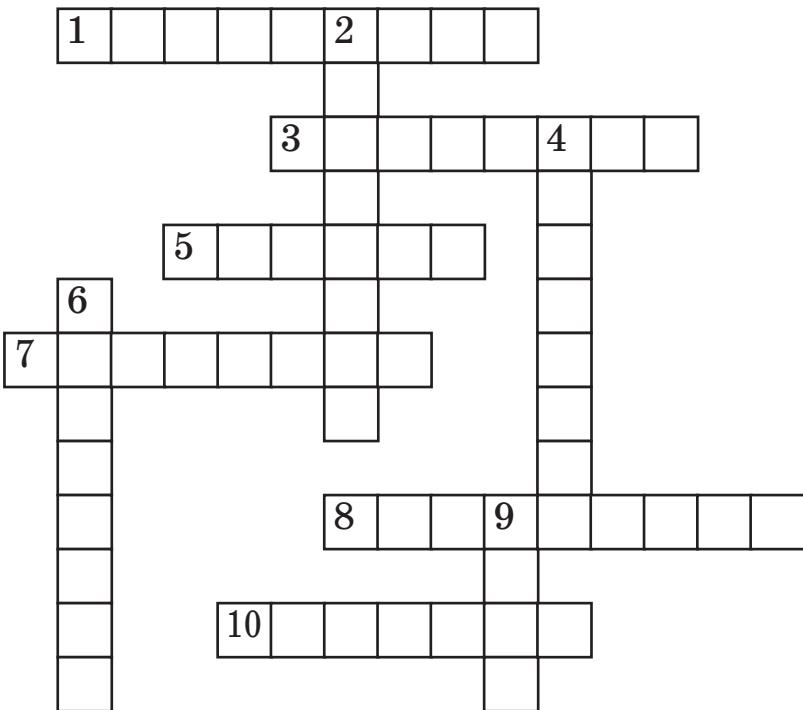
Бир-бир ерде гюн тийген
Чечеклер къалып тура.
Къоюгъуз деп бир гесек
Ялбарып юзюн бура.

Бамматова Эльмира, 6 «а» кл., 12 школа. Магъачкъала

КРОССВОРД

ДАГЫСТАННЫ ШАГЬАРЛАРЫ

Солдан онгъя багъып:

- 1 – Дагыстанны тахшагъары;
- 3 – Бу шагъарны «башы артында»;
- 5 – Ону аты кёплюк санавда къоллана;
- 7 – Къумукъюзде белгили бийни, генералны аты къоюлгъан юрт;
- 8 – Бу шагъар «къуру хумдан-къайырдан этилген»;
- 10 – Дагыстанда лап бырынгъы шагъар.

Орден тюпге багъып:

- 2 – О «юртну» тюсю бар;
- 4 – Къумукъланы танг уланыны аты къоюлгъан шагъар;
- 6 – Денгизни атындан болгъан шагъар;
- 9 – Яллайгъан-янағъан шагъар.

Кросвордну тизген
Абдулкерим Сайитов

Соколёнок

ISSN0206 - 7943

Қъарчыгъа

6/2017

ноябрь-декабрь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:
Министерство печати и информации РД.

Регистрационный номер
ПИ №ТУ05-00348 от 01.12.2016 г. выданный
управлением Роскомнадзора
по Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор
Мурад Ахмедов

Редколлегия:
Ш.Алишева (ред. выпуск)
П.Абдуллаева
А.Абдуллатипов
С.Алиев
С.Мамаева
Т.Зургалова (отв. секретарь)

Худ. редактор З.Даганов
Тех.редактор Т.Лузина
Художник номера З. Даганов
Оформление обложки А.Качаев

Формат 60x84 1/8.
Уч. изд. л. 3,15.
Уч. печ. лист 3,26.
Бумага офсетная.

Дата выхода в свет 27.12.2017г.
Тираж 1175 экз.
Заказ №123.

Типография:
ООО «Издательство «Лотос».
Адрес типографии:
367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и изатель: Государственное бюджетное учреждение Республики Дагестан «Редакция республиканских литературных журналов «Соколенок» и «Литературный Дагестан»

Адрес редакции и изателя: 367025, РД, г.Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:
litdag@mail.ru

Кумыкский язык

Индекс: на год – 63339,
на полугодие – 73904.

Цена свободная.